

ng you

mij erbij neervalt.” © belga

leidersfiguur zijn na minder dan een kwarteeuw verkalkt.

Als ik dan de ontluisterende lezersbrieven in *Humo* lees over „de dictatoriale manier van werken van de Gaia-directie” (en dat gaat over u, uw vriendin en uw ex-vriendin) of dat er „elke dag een beklemmende sfeer van pure angst” — anderen spreken van „een tirannieke sfeer” — op het Gaia-kantoor heerst, dan denk ik dat u dringend aan herbronning toe bent. Dat u de misnoegde ex-medestanders die de brieven schreven voor het gerecht wil slepen, kan ik alleen aan zinsverbijstering toeschrijven. Noch ik, noch iemand van de circa twintig werknemers die bij Gaia zijn weggegaan of de laan zijn uitgestuurd wensen, veronderstel ik, de ondergang van de organisatie. Maar de operationele top en democratische beslissingsmacht moeten dringend verbreden en een aantal dogma's moeten verdwijnen.

U mag bijvoorbeeld hesp eten aanvoelen als een soort kannibalisme en daarom uw eigen boycotactie huldigen, maar als partijlijn binnen een brede dierenbeschermingsbeweging vind ik zo'n stelling op lange termijn contraproductief en dus geen zaligmakend 'pida' (pragmatisch idealistisch dierenactivisme) zoals u dat nu overal aanprijst.

Ik hield in 1994 een pleidooi voor

'biefstukreservaten', een potentiële kruisbestuiving tussen veebelangen en natuurbehoud. Mensen kwamen mij achteraf vertellen dat zij daardoor, met een rein geweten, van hun vegetarisme waren afgestapt. Volgens u heeft de overheid de elementaire plicht om de overleving van de betere veehouderij „ten nadele van de slecht(st)e systemen” te steunen. Volgens mij moet ook Gaia die plicht niet ontlopen en beginnen met reclame voor natuurvlees of scharreleieren toe te laten in het ledenblad *Vrijdier*. En dat moet echt geen fragmentatiebom onder uw idealen betekenen.

In 1996 schreef u in uw vorige boek als opdracht: „Jan, zijn we het niet over alles eens, van jouw boeken heb ik wel al heel wat opgestoken! Voor een bondgenoot in de strijd.” Michel, toen u uw statement 'Ik hou niet van dieren' lanceerde, hoorde ik voor het eerst een Belgische geestesverwant. Maar recycleer mensen niet tot onderhorigen van uw 'strijd'. Noch in de dieren crisis, noch in het natuurbehoud moeten wij de liefde als voorname leidraad kiezen. Het is even zinloos te streven naar een ingebeelde Ideale Wereld. Moeder Natuur is niet rechtvaardig of vegetarisch en toch vinden de mensen haar zo schitterend dat zij er iets goddelijks en supervolmaakt achter zoeken.

IS het nu dertien jaar actieve Gaia een succes? Afgemeten aan de media-impact, de maatschappelijke respons, het professionele tijdschrift, het carnaval in Aalst, de vele dossiers, het ledental, enkele verbeterde wetgevingen (waaronder die voor de dierentuinen en het bezit van exotische dieren), uw twee boeken en de naaktkalender van een poos geleden: ja. Een paar keer heb ik gemerkt dat u de verdiensten van anderen durft te ondergraven. Zelfs Roger Arnhem, een leidsman met staat van dienst binnen Vogelbescherming en Veeweyde, zei ooit in de nasleep van het opdoeken van de lamentabele zoo van Zwartberg: „Dat juist Gaia onze werking en bedoelingen in twijfel trekt, vind ik spijtig. Het mes in onze rug komt hard aan.”

Uw uitspraak dat België er zonder Gaia vandaag wreder zou uitzien, mogen we voor een deel tot uw koopmanspraak rekenen. Het aantal proefdieren bleef gelijk of nam toe, foie gras en fokbont bleven in de rekken, de veetransporten denderden door en het vleesverbruik bleef immens — bijna 99 procent van de gezinnen koopt nog steeds vlees. Bovendien nam het aantal bioboeren af en kwam er vlak over de Nederlandse grens zowaar een 'Gaia Park', een zoveelste nieuwe dierentuin.

Ik zeg dat niet als verwijt, maar om er de nadruk op te leggen dat de wijze waarop mensen met andere wezens (willen) omspringen niet met een simpele hocus-pocus of met een mooi ideaal genre 'meedogende empathie is onze natuurlijke morele rijkdom' te veranderen is. En al helemaal niet wanneer er belangen mee gemoeid zijn. Niets is rijker aan tegenstrijdigheid dan de beestenbesognes van de mens. Ook ik geloof in positieve ontwikkelingen, maar niet op de schaal en aan de snelheid die Gaia veronderstelt — of in de beginjaren had voorgesteld; in uw boek neemt u hier en daar wat gas terug. Het 'paradijs der dieren' is, al van lang voor de mensheid, niet van deze aarde.

Een kegelclub als Gaia heeft recht van bestaan, al wachten er metamorfose voor minder radicale geloofsovertuigingen, een bloedverversing met nieuwe kopstukken en fusies met gelijkgestemde verenigingen (zie de clustervorming binnen Natuurpunt). De voorbeeldfunctie van dierenadvocaat is relevant, want dieren zijn vaak niet meer dan productiemiddelen, lustobjecten of uit te roeien vijanden. Gaia verzinnebeeldt een verse loot aan ons rechtvaardigheidsgevoel.

U schrijft: „De ziel van mijn engagement toont zich in de pijn wanneer een leven dat zich niet kan verweren, geschaad en geroofd wordt, ook het leven van een varken of kip.” Ik heb nooit getwijfeld aan de oprechtheid van uw engagement, maar stop met uzelf Messiaanse allures aan te meten. Zelfs in het slot van uw nieuwe boek laat u nog maar eens uitschijnen tot een moreel verheven ras te behoren, schavend aan de beschaving, voor dier én mens, „al is het vooralsnog een minderheid die dat inziet”. Wel, ik vrees dat er ook dingen zijn die u (nog) niet inziet. Voor de rest, veel succes.

Jan Desmet

(De auteur schrijft over het dierenrijk. Zijn jongste boek heet 'Van de liefde, van de hond'.)